

Skovdyrkeren

Nr. 86 - februar 2023

Skovejer: Vi er taget som gidsler i fredningssag

79 år og
aktiv skovejer

Skovdyrkerne
sætter rekord

Biodiversitet
og skovdrift

SKOVDRYRKERNE

Status på skovrejsningsager 2

Kort nyt 3

79 år og fortsat aktiv skovejer 4

Købte skov og en gammel hovedbygning 8

Egen blev symbol for sparekasserne 9

Skovejere ramt af frednings sag 10

Juletræer blev ramt af store omkostninger 14

Skovdrift med fokus på biodiversitet 16

Rekordomsætning i Skovdyrkerne 19

Forsidebilledet: Skovejere på Trelde Næs kæmper blandt andet for højere erstatninger, efter at Danmarks Naturfredningsforening har fredet deres skove. På billedet ses Poul Ejnar Jochumsen, som er en af de private skovejere på Trelde Næs. **Foto:** Jens Mathiasen

75 procent af ansøgningerne til skovrejsning var afgjort ved årsskiftet, oplyser Landbrugsstyrelsen.

Tre ud af fire har fået svar på ansøgning

75 procent af ansøgerne til ordningen privat skovrejsning 2022 havde fået svar ved årsskiftet. Men langt færre har valgt at søge.

Landbrugsstyrelsen er i gang med at udsende tilsagn om tilskud til privat skovrejsning fra ansøgningsrunden, der sluttede 30. september 2022.

Tre ud af fire ansøgere havde fået deres ansøgning behandlet ved årsskiftet, oplyser styrelsen.

I alt har 183 lodsejere søgt om tilskud. Der er sendt afgørelse i 138 sager. Det svarer til 75 procent.

Med til historien hører, at de 183 ansøgninger i år er langt færre end i 2020. Dengang søgte 479 lodsejere om tilskud til skovrejsning.

Hold øje med høringsbrev

Landbrugsstyrelsen oplyser, at der mang-

ler oplysninger i en betydelig del af de resterende sager.

Derfor er det vigtigt, at ansøgerne holder øje med, om man har modtaget et høringsbrev og indsender de oplysninger, der efterspørges.

Hvis styrelsen ikke modtager oplysningerne, behandles ansøgningen ud fra de eksisterende oplysninger. Det kan risikere at betyde afslag.

Fokus på udbetaling

Landbrugsstyrelsen prioriterer, at resterende de afgørelser er klar inden plante-sæsonen her i foråret 2023.

- Hvis du som ansøger ikke har fået svar på din ansøgning endnu, kan du forvente en afgørelse inden 1. april 2023, skriver styrelsen.

Styrelsen sagsbehandler sideløbende ændringer og anmodninger om udbetaling af tilskud.

Når der er nyt i en sag, modtager lodsejeren et brev om det i Tast selv. Så husk at tjekke efter, om der ligger nye henvendelser fra Landbrugsstyrelsen, lyder rådet.

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger
Parallelvej 9A, 8680 Ry
www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Kristian Gernow
Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne
Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Mange muligheder på medlemsportalen

Skovdyrkeres medlemsportal, MinSkov.dk har været online i flere måneder, og der er kommet en lang række funktioner i portalen. Som skovejer kan man blandt andet se sin ejendoms dokumenter og relevante dokumenter fra sin forening. Man kan se aktiviteter i skoven. Derudover kan man tilgå et aktivt skovkort af sin ejendom. Det aktive skovkort er baseret på skovkortet.dk. Her kan man

blandt andet tilføje sine egne noter. Bruge måleværktøj til afstand og arealberegning. Man kan se bevoksningslister og meget andet. MinSkov.dk inklusive det aktive skovkort er gratis at bruge for vores medlemmer. Ønsker man sin ejendom oprettet på portalen, kontakter man blot sin lokale skovfoged. Så sørger skovfogeden for, at ejendommen oprettes.

Medlemsportalen MinSkov.dk er gratis for medlemmer og indeholder en lang række funktioner – blandt andet et aktivt skovkort.

Største overskud i ti år for de danske skove

Regnskabsstatistikken "Private skoves økonomi" viser, at de private danske skoves overskud ikke bare er markant højere i 2021 end året før. Det er faktisk på det højeste niveau i ti år, skriver Dansk Skovforening. Det samlede overskud for den traditionelle skovdrift er således steget fra 280 kroner pr. hektar til 725 kroner pr. hektar. Det er en stigning på 38 procent sammenlignet med året før og tilmed det højeste resultat i de seneste ti år. Det er gunstige priser på træ og en øget hugst, som har hjulpet det gode resultat på vej. Derudover er der sket en lille stigning i indtjeningen ved bivirksomhed, hvor jagtlejen fortsat spiller en afgørende rolle. Siden 2010 har bivirksomhedsindtægten været over 900 kroner pr. hektar. Dansk Skovforening har hvert år siden 1938 udgivet statistikken over de private skoves økonomi. Publikationen udgives digitalt. Medlemmer af Dansk Skovforening kan hente regnskabsstatistikken på Dansk Skovforenings hjemmeside. Ikke-medlemmer kan købe adgang til udgivelsen.

Der er styrket økonomi i det danske skovbrug.

Skanderborg Kommune har vundet bytræprisen.

Stort skulderklap til erfaren skovfoged

Dansk Træplejeforening har tildelt bytræprisen 2022 til Skanderborg Kommune. Prisen gives for at bevare og udvikle Dyrehaven. Det er et stort klap på skulderen til Skovdyrkerne Midts skovfoged, Kai Boisen. Han har i mange år udført det faglige arbejde med at sikre træerne og udvikle Dyrehaven for Skanderborg Kommune. Træplejeforeningen anerkender arbejdet med at beskytte skoven i forbindelse med Smukfest, som hvert år tager imod mere end 50.000 gæster. - Skanderborg Kommune får bytræprisen for vedholdende at forvalte den aldrende bøgeskov i Dyrehaven på en anerkendelsesværdig måde, sådan det er muligt at afholde en stor festival. Derudover bidrager kommunen gennem sit metodiske arbejde til forskningen i træpleje ved at være nytænkende i forhold til at forynge en del af skoven, fortalte formand for Dansk Træplejeforening Lars Schultz-Christensen ved overrækkelsen. Prisen blev uddelt i efteråret ved foreningens årsmøde i København.

Ny forstander til Skovskolen

Rasmus Kjær er udpeget som ny forstander for Skovskolen. Han har siden april 2022 været

uddannelseschef for Skov og Natur på Skovskolen. Første november blev han konstitueret forstander. - Rasmus Kjær har stor erfaring med praksis-orienteret professionsuddannelse og stærke visioner for Skovskolens

fremtid. Han har imponeret med stor klarhed og en stærk intuitiv ledelsestænkning, og så er han rigtig behagelig at arbejde sammen med. Det er et enigt ansættelsesudvalg, der peger på Rasmus som ny forstander, udtaler Claus Beier, institutleder på IGN. Rasmus Kjær er cand. mag. i pædagogik og uddannelsesstudier og har i mange år beskæftiget sig med ledelse i og på tværs af uddannelsessystemet. Senest var han videreuddannelsesleder på Københavns Professionshøjskole. Skovskolen er en del af Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning på Københavns Universitet

Efterlyser frijord til tilplantning

En virksomhed har rakt ud til Skovdyrkerne Vestjylland. Virksomheden er på udkig efter et frijordsareal. Der skal være mulighed for tilplantning på arealet, og der skal kunne rejses skov på mindst fem hektar på arealet. Formålet er skovrejsning til gavn for klimaet. For mere information kontakt forstfuldmægtig Nicklas Ibsen, Skovdyrkerne Vestjylland, på tlf: 51 55 71 96 eller nki@skovdyrkerne.dk.

79-årig skovejer binder tusindvis af granbuketter

Sigrid Søgaard Mortensen er skovejer ved Brædstrup og fuld af virkelyst. Hun producerer klippegrønt fra otte hektar – og binder selv tusindvis af buketter hvert år.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Klik, klik, klik, lyder det fra håndsaksen. På et øjeblik klipper 79-årige Sigrid en håndfuld grene, som lander på klippebordet foran hende.

- Det er en super gren den her. God

struktur og helt perfekt til en buket, siger hun og smider resterne af den store nordmanns-gren ned i en bunke ved siden af bordet.

Det er midt i november, kulden bider

og blæsten raser med kulingstyrke. Men det får hende ikke til at trække indenfor i varmen.

- Jeg skal jo have lavet buketterne. Det har jeg gjort hvert efterår i omkring 40 år, fortæller hun, imens hænderne arbejder videre i kulden ved det udendørs arbejdsbord.

Efter 40 år ved Sigrid nøjagtigt, hvordan buketterne skal laves. Den største gren lægger hun nederst, og derefter arrangerer hun en håndfuld mindre grene ovenpå. Til sidst binder hun det hele sammen med en grøn ståltråd.

- Så er endnu en buket klar. Den vejer 600 gram, som den skal. Det siger min hånd mig, lyder det fra Sigrid, som lægger den over i bunken til de færdige buketter.

Opvokset på landbrug

Arbejdsbordet står ved siden af hovedbygningen på Rodvigsballe Gods ved Brædstrup. Rodvigsballe har været Sigrid Søgaard Mortensens hjem siden 1979. Hun købte Rodvigsballe i fri handel og flyttede ind sammen med sin samlever.

Jorden var solgt fra i 1940. Sigrid og hendes samlever overtog hovedbygningen med tilhørende 34 hektar skov.

Hun er født og opvokset på gården Torp Søgaard ved Østbirk.

- Jeg interesserede mig ikke så meget for landbrugsdyrene. Det lå også i kortene, at min bror skulle overtage landbruget

Bent W. Nielsen har været fast sparringspartner og skovfoged på Rodvigsballe siden 1988. Han og Sigrid arbejder sammen om afsætning af klippegrønt og driften af de øvrige skovbevoksninger.

Sigrid Søgaard bandt 5000 buketter i efterårssæsonen 2022. For nogle år siden kunne hun fint binde 450 buketter om dagen.

Sigrid Søgaard Mortensen

- Født i november 1943. Hun er opvokset på gården Torp Søgaard i Torp ved Østbirk.
- Faren var landmand, og gården blev overtaget af Sigrids bror. I dag driver Sigrids nevøer barndomsgården med mælkeproduktion.
- Sigrid blev uddannet børnehavelærerinde i 1967.
- Hun har blandt andet arbejdet på behandlingshjemmet Himmelbjerggården i Ry. Hun har også været leder af daghjemmet Brædstrup og har arbejdet på det psykiatriske botilbud i Them.
- I 1979 overtog hun Rodvigsballe med tilhørende skov.
- Skoven er på 34 hektar. Otte hektar er nobilis-bevoksninger til klip. Derudover er der varieret skov med bøg, eg og douglas af høj kvalitet.
- I 2003 døde Sigrids mand Torben af kræft. Hun har siden dengang boet alene i hovedbygningen på Rodvigsballe.
- I dag er hun fortsat aktiv med arbejdet i skoven.

derhjemme, så jeg skulle jo finde på noget andet, fortæller hun.

Det der med at blive skovejjer har altid ligget til hende.

- Min mor vidste allerede, inden jeg kom i skole, at jeg nok skulle have noget med skov at gøre. Når jeg var til barne-gilde, var mine lommer fyldte med lærkekogler. De andre piger havde dukker i deres lommer, fortæller Sigrid Søgaard.

Bevoksning skulle være fældet

Den tidligere ejer på Rodvigsballe, Salskov Iversen, havde plantet nobilis. Men ikke alle var lige imponeret af kvaliteten.

- Nobilis-granerne stod her allerede, da jeg kom i 1979. Men allerede ved første skovsyn vurderede fagfolk, at det skulle fældes. Faktisk var der en skovfoged, som skrev til mig, at det ikke kan

fældes hurtigt nok, siger hun.

Den melding overhørte den nyslåede ejer.

- Nej, det ville jeg ikke høre på – og bevoksningen står her altså endnu. Vi har klippet den hver andet eller hvert tredje år frem til 2010. Efter en pause på små ti år klippede vi den igen sidste år, siger hun.

Hun nævner, at ved første klipning i 1984 leverede bevoksningen pyntegrønt for 84.000 kroner.

- Jeg har arvet noget snusfornuft fra min far. Det slog nok igennem her. Han fortalte mig altid, at det er fint nok med rådgivning, men man skal altid huske at tænke sig om, siger hun.

Fast skovfoged siden 1988

Skovfoged Bent W. Nielsen, Skovdyrkerne Midt, bakker op. Han har været Sig-

rids faste rådgiver siden slutningen af 1980'erne.

- Der har været indtægter fra de to hektar nobilis siden 1980. Fra den bevoksning er der klippet 15-30 ton hvert andet år – og det afsætter vi til cirka et par kroner pr. kilo. Så der har været en rigtig fin indtægt igennem årene, fortæller han.

- Normalt klipper vi nobilis-bevoksninger til de er cirka 40 år gamle. Bevoksningen her hos Sigrid er af proveniensen Frijsenborg og har høj kvalitet. Vi kan nok klippe den ti år mere. Til den tid vil træerne være 60 år gamle, lyder det fra Bent W. Nielsen.

Han tilføjer, at der i alt er seks nobilis-bevoksninger i skoven. To bevoksninger klippes pr. år, sådan at hver bevoksning bliver klippet hvert tredje år.

Sigrid Søgaard bliver 80 år til november. Så længe helbredet er godt, vil hun gerne blive boende på Rodvigsballe.

➤ Juletræer til klippegrønt

I løbet af årene er der også plantet juletræer på Rodvigsballe. Da priserne faldt, fandt Sigrid en måde at arbejde sig ud af den udfordring.

- Nu binder jeg buketter af nordmannsgran. På den måde kan jeg få en god indtjening på træerne – også selvom de ikke bliver solgt som juletræer, siger hun.

Hun nyder arbejdet med at binde buketter.

- Da jeg var yngre, kunne jeg lave 450 buketter om dagen, men det kan jeg altså ikke mere. Nu arbejder jeg også kun korte dage på omkring fire timer, siger hun og kigger over på skovfogeden.

- Sigrid – du er så beskeden. Du kan virkelig svinge en håndsaks som ingen andre,

returnerer Bent W. Nielsen.

Han fortæller, at Sigrid i forrige sæson bandt cirka 8000 buketter. Til den netop overståede sæson har Sigrid bundet omkring 5000 buketter.

- Det er simpelthen imponerende, siger Bent W. Nielsen.

God indtjening

Faktisk er det der med at klippe juletræer slet ikke så dumt, mener skovfogeden. Det skaber en rigtig god indtjening på de juletræer, som er ramt af det trykkede juletræsmarked.

- Sigrid binder 4-5 buketter af nordmanns-grøntet fra hvert juletræ. Buketterne vejer 600 gram.

- Hun tjener omkring 20-30 kroner på

hvert træ hvert år. Det er slet ikke dumt. I løbet af ti år, er der en indtjening på 200-300 kroner pr. træ, fremhæver Bent W. Nielsen.

Råtræ og klippegrønt

Produktionen af klippegrønt er en vigtig brik i skovens økonomi. Der er i alt otte hektar nobilis og nordmannsgran.

Sigrid Søgaard har lige siden første dag på Rodvigsballe selv taget fat i skoven, og det imponerer skovfogeden.

- Sigrid tilhører jo gruppen af aktive skovejere. Dem er der ikke så mange af, som der var tidligere. Men man skal bare huske på, at meget kan lade sig gøre, når man lægger så meget arbejde i sin skov, som Sigrid har gjort i fire årtier, fremhæ-

Buketterne bliver bundet sammen med ståltråd. De vejer 600 gram. Enkelte buketter bliver kontrolvejte.

Skoven bidrager også med brænde til hovedbygningens fastbrændselsfyre. Om natten overtager oliefyret opvarmningen af huset.

ver Bent W. Nielsen.

- Da der for alvor blev klippet pyntegrønt her på stedet, kom der 42 ton afsted pr. sæson. Det var overvejende nobilis. Hver eneste gren, der blev solgt herfra, havde været igennem Sigrids hænder. Kvaliteten er i orden, når det kommer herfra, fortsætter han.

Udover klippegrønt bidrager skoven også med brænde til hovedbygningens fastbrændselsfyre. Om natten overtager oliefyret opvarmningen af huset.

- Der er også meget flot råtræ i skoven. Det er varieret skov med meget gammelt træ. Der står bøg og eg – og noget fantastisk flot douglas, som der bliver gemt på. Sigrid ved godt, at der er meget gammelt og godt træ i skoven. Det må der godt fortsæt-

te med at være, siger skovfogeden.

Elsker at arbejde

Sigrid Søgaard Mortensen bliver 80 år til november. Arbejdet i skoven har en særlig plads i hjertet – og er helbredet til det, bliver hun ved.

Hun er ikke fristet af ferierejser til Sydeuropa og en afslappende pensionisttilværelse.

- Jeg rejste lidt som ung. Jeg var blandt andet i Jugoslavien, Mallorca, England og flere andre steder. Så det har jeg ikke behov for igen. Jeg vil hellere arbejde med min skov.

- Nogle af mine venner har også spurgt, om jeg da ikke skal stoppe og flytte i lejlighed i Brædstrup. Men det vil jeg ikke. Det

er lidt for kedeligt. Så længe, jeg har et godt helbred og kan køre bil, er det jo ingen sag. Så kan jeg komme omkring, lyder det.

Hun tager også gerne til foredrag og har blandt andet hørt Rosa Kildal fra Bagedysten, og hun skal høre Jesper Theilgaard om kort tid. Siden 2018 har hun også været valgt som delegeret i pensionskassen PKA.

- Arbejdet som delegeret har været meget spændende. Jeg har været med i fire år, men nu vil jeg lade de yngre komme til, siger hun.

Hun har aftalt med skovfoged Bent W. Nielsen, at de to taler sammen til næste år. Alt efter dagsformen til den tid afgør de to, om der skal produceres buketter fra Rodvigsballe i den kommende sæson.

Kun en tosse kan finde på at købe det gods

Sigrid Søgaard Mortensen købte Rodvigsballe i 1979. Dengang var hovedbygningen nærmest en ruin, og der måtte hårde forhandlinger til, inden skødet blev underskrevet.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Det var lidt af en tilfældighed, at Sigrid Søgaard blev ejer af Rodvigsballe ved Brædstrup.

I slutningen af 1970'erne boede hun i hus i Silkeborg med sin daværende samlever. Parret var interesseret i at flytte ud på en skovejendom.

- Min mor havde set, at Rodvigsballe var sat til salg. Så vi kørte ned og kiggede på det, fortæller hun.

Efter rundvisningen var Sigrid interesseret, og hun fik en skovrider til at vurdere skoven.

- Jeg gav også et bud på Rodvigsballe, men jeg var ikke populær hos ejendomsmægleren. Han sagde, at jeg var uartig, fortæller Sigrid.

- Nå, svarede jeg. Men det er det, som mine penge rækker til. Det må jeg jo acceptere. Det sagde jeg til ham i telefonen, husker hun.

Handlen kom i hus

Hen over sommeren 1979 var der ingen kommunikation, men 28. august ringede mægleren igen.

- Nu ville han alligevel gerne handle med mig. Men jeg fortalte ham, at jeg ikke ville give mig på prisen.

- Jo, du skal lige løfte dit bud med 50.000 kroner. Sagde han. Det var jeg ikke meget for, men vi måtte jo finde hinanden, husker Sigrid.

Parterne nåede til enighed, og handlen blev en realitet.

Ejendomsmægleren havde fået over 50 henvendelser. Alligevel blev det Sigrid, som købte Rodvigsballe.

- Mægleren sagde, at mit bud ikke var det største, men det bedste. De ville handle med mig, fordi jeg havde en bankgaranti bag mig, husker hun.

Bagefter var reaktionerne noget blandede.

- Ja, en af naboerne sagde til mig, at det kun er en tosse, der kan finde på at købe Rodvigsballe. De har altid været noget direkte, siger Sigrid Søgaard og griner.

Stort renoveringsprojekt

De første år brugte Sigrid og hendes samlever på at gøre det beboeligt. Huset trængte i høj grad til renovering.

- Det hele var groet til. Det var kun en hestevogn, der kunne køre herop. Der var ingen udenomsarealer eller græsplæner. Taget var utæt, og det regnede ned i hovedbygningen. Så det krævede en stor indsats at få gjort stedet beboeligt, fortæller Sigrid Søgaard.

Efter få år på Rodvigsballe blev Sigrid

og hendes daværende samlever enige om at gå hver til sit.

Senere finder Sigrid sammen med sin nye mand Torben, som flytter ind på Rodvigsballe.

Kvinde i skovbruget

Sigrid har altid stået for det praktiske arbejde med skoven på Rodvigsballe.

Hun fortæller, at det til tider har krævet et par dybe vejrtrækninger at være en af de få kvinder i skovbruget – og hun har oplevet lidt af hvert.

- Jo, for når telefonen ringede på Rodvigsballe i 1980'erne, så ville de jo altid snakke med 'æ mand'.

- Så svarede jeg, at hvis det handlede om skov og træ, blev de nødt til at snakke med mig. Men tænk – det var der nogle, der ikke accepterede i 1980'erne, siger hun.

Torben og Sigrid havde mange gode år sammen på Rodvigsballe, men desværre døde Torben af kræft i 2003.

Siden dengang har Sigrid Søgaard Mortensen boet alene i hovedbygningen. Hun klarer fortsat de allerfleste opgaver selv.

Hovedbygningen på Rodvigsballe.

En smuk eg blev symbol for den første sparekasse

Et smukt egetræ fik en særlig funktion ved oprettelsen af den første sparekasse i Norden. Træet blev valgt som bomærke. Det skulle symbolisere troværdighed og stabilitet.

Af Hans Erik Lund, forstkandidat

Sparekasseegen er navnet på det træ, der stod på Holsteinsborg Kirkegård, Sydsjælland imellem Skælskør og Slagelse.

Det træ kom med tiden til at pryde mange sparekassebøger.

Baggrunden er, at i 1810 blev Sparekassen for Holsteinborg Gods søgt oprettet som den første i Norden.

Det skete på lensgreve F. A. Holsteins

initiativ. Han havde taget sin uddannelse i Kiel, hvor han havde hørt om tilsvarende sparekasser.

Men antallet af indskydere var yderst begrænset. I starten var man ikke tryk ved et sådant forehavende – for fik man nogensinde sine penge ud igen? Faktisk var der i årene 1819–21 overhovedet ingen indsættelser.

Derfor var der behov for et symbol – et bomærke, som signalerede stabilitet. Man

Sparekasseegen er gået ud. I 2013 tog lokalhistoriker og forfatter Svend C. Dahl dette foto af det udgåede træ til brug for Træregisteret. Sparekasseegen væltede i januar 2015, og voksestedet er nu totalt ryddet for alle rester af træet.

valgte egen som bomærke for at synliggøre, at det var en solid og levedygtig sparekasse.

Symbolikken er tydelig i og med, at egetræer har lange liv. I Danmark er flere ege langt over 1000 år gamle. Egen er altså et tegn på troværdighed og kontinuitet.

Afbildning af flotte ege har siden prydnet mange sparekassebøger også udenfor Danmark.

Gammelt træ

Egetræet stod cirka 700 meter nordøst for slottet.

På et gammelt matrikelkort fra 1805 ses det område, der fra 1817 blev til familien Holsteins kirkegård. Træets størrelse indikerer, at det har stået på området længe inden, kirkegården blev etableret.

I porten til den vestlige længe af Holsteinsborg hænger en frise, der beskriver historien om oprettelsen af sparekassen og viser egen som bomærke.

Desværre måtte sparekassen opgive ævred under finanskrisen i 2008.

Flere forskellige ege

Der er desværre ikke et foto af Sparekasseegen i Træregisteret fra dens velmagtsdage.

Den første registrering er baseret på Helge Qvistorffs omtale af Egen i bogen "Berømte Danske Træer" fra 1995. I bogen er der et billede af et stort og flot egetræ, men man aner, at kronen er ved at blive lidt tynd. Qvistorff opgiver træets omkreds til 6,30 meter, som svarer til en diameter på to meter.

I Dendrologisk Forenings Træregister er der ni omtaler af fire forskellige sparekasseege. De tre har ikke direkte noget med sparekasser at gøre, men de ligner Sparekasseegen, præcis som mange andre fritstående egetræer, der stod på de marker, som ikke blev indhegnede som skov i forbindelse med Skovloven af 1805.

Skovejere føler sig tromlet i fredningssag

Danmarks Naturfredningsforening vil frede omkring 500 hektar privat skov på Trelde Næs ved Fredericia. Skovejerne er kritiske og føler sig tromlet af foreningen. Erstatningerne er urimeligt lave, lyder kritikken.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Hvorfor skal vi pålægges byrder for at have passet godt på vores skove i generationer?

Sådan spørger skovejer Poul Ejnar Jochumsen.

Han er meget utilfreds med, at Danmarks Naturfredningsforening vil frede hans og de øvrige 50 lodsejeres skove på Trelde Næs ved Fredericia.

Med fredningen vil dele af skovområdet blive tvunget urørt skov. Der kommer krav om veterantræer, begrænsninger for ren-drift – og en række andre restriktioner.

- Det er Danmarks Naturfredningsforening i samarbejde med Fredericia Kommune, som har rejst fredningssagen. Som skovejere er vi meget kritiske. I generationer har vi passet godt på skovene – så hvorfor skal vi nu pålægges restriktioner, spørger Poul Ejnar Jochumsen.

Om Trelde Skov

- Trelde Skov er på cirka 600 hektar. Cirka 500 hektar ejes af 50 private skovejere.
- Trelde Skov ligger på Trelde Næs ved den sydøstlige munding af Vejle Fjord. Den strækker sig fra spidsen af næsset til Fredericia.
- Rigt dyre- og planteliv med sjældne arter. Naturområdet er optaget i Danmarks Naturkanon, som en af landets fem bedste naturperler.
- Skovejerne på Trelde Næs arbejder sammen i foreningen Trelde Skovforening. Foreningens formål er at bevare skovejernes frie ret til at dyrke deres skove og repræsenterer 95 procent af det private skovareal. Foreningens formand er Poul Ejnar Jochumsen.

Han fremhæver, at der er stor arts-mangfoldighed og biodiversitet i Trelde Skov.

- Det er der, fordi vi ganske frivilligt forvalter skovene fornuftigt og passer godt på biodiversiteten. Det har vi gjort i generationer – og det har vi selvfølgelig ingen planer om at ændre på, fremhæver han.

Poul Ejnar Jochumsen er formand for Trelde Skovforening, der repræsenterer langt størstedelen af det private skovareal.

Han ejer selv 30 hektar skov på Trelde Næs og er en af de omkring 50 berørte skovejere, der nu er ramt af fredningsfor-slaget.

Overraskede skovejere

For at forstå sagen, skal kalenderen tilbage til 2018.

- Før fredningen i 2018 var der en kort proces med Danmarks Naturfredningsforening og kommunen om nye tiltag. Men det havde mere karakter af diktering end forhandling. Det strandede hurtigt på grund af store uenigheder, siger Poul Ejnar Jochumsen.

- Dernæst blev vi i 2018 præsenteret for et fredningsudkast for hele Trelde Næs, fortsætter han.

Langs kysten går den nuværende trampesti. Alligevel vil man som følge af fredningen etablere en ny stor sti på tværs af alle skovparcellerne.

Skovdyrkerne har hjulpet skovejerne på Trelde Næs med at udregne fagligt korrekte erstatningsniveauer. Skovrider Henrik Fredslund-Petursson (tv) oplyser, at skovejerne har krav på fuld compensation.

Skovejerne blev noget overraskede.

- Der har ikke været forudgående offentlig debat. Det er alene Danmarks Naturfredningsforening og Fredericia Kommune, som har ønsket det her. Det er helt vildt, at naturfredningsforeningen uden videre kan gribe så voldsomt ind i private skoves drift, lyder det.

Mange restriktioner

Fredningen kommer til at lægge restriktioner på skovene.

- De yderste 300 meter af skoven vil blive lagt urørt. Der er krav om fem veterantræer pr. hektar på den resterende del af løvskoven. Der må ikke udføres renaftdrift på over en halv hektar. Der må

ikke sprøjtes og gødes - og der må ikke konverteres fra løv til nål. Det er nogle af restriktionerne i fredningsforslaget, siger Poul Ejnar Jochumsen.

Han oplyser, at de fem veterantræer pr. hektar i praksis betyder, at 10 procent af den del af skoven bliver uproduktiv.

- Ja, og så er der endda lagt op til, at der skal etableres en ny stor sti tværs igennem alle skovparcellerne herude. Hvordan det harmonerer med en fredning, forstår jeg ikke.

- Men stien har været kommunens ønske. Vi fornemmer, at stien har været eneste begrundelse for, at kommunen er gået med i fredningen, så der bliver cykelsti-forbindelse fra Fredericia til Trelde Næs,

fortsætter han.

Små erstatninger

Når en fredning gennemføres, skal lods-ejeren kompenseres fuldt ud. Det mener skovejerne ikke er sket i Trelde Skov.

- De erstatninger, vi har fået tilbudt, er helt urimeligt lave, fastslår Poul Ejnar Jochumsen.

Han oplyser, at de er betydeligt lavere end satserne i de offentlige frivillige ordninger for omlægning til urørt skov, bevarelse af veterantræer og omlægning til biodiversitetsskov. Fredningen på Trelde Næs er meget sammenlignelig med statens frivillige ordninger.

- Vi vil ikke spises af med så små er-

statninger. Det er helt urimeligt, at man pålægger os restriktioner og bagefter ikke vil betale for det. Det kan ikke være rimeligt, at vi skal eje noget skov, som skal være urørt. Hvis man virkelig vil frede skoven, burde man som minimum ekspropriere den urørte del.

- Faktisk er vi taget som gidsler i den her sag. Vi ejer skovene, men vi har ingen ret til at dyrke den del, som skal være urørt, fremhæver han.

Rådgivning af fagfolk

Skovejere på Trelde Næs har fået faglig hjælp og rådgivning af Skovdyrkerne og Dansk Skovforening.

- Vi har hjulpet med at udregne de korrekte tab, som restriktionerne medfører. Det er ikke småpenge, siger Henrik Fredslund-Petursson, skovrider hos Skovdyrkerne Syd.

Han oplyser, at restriktionerne medfører betydelige indskrænkninger i det samlede dyrkningsareal.

- Erstatningerne dækker desværre langt fra ejernes tab. Derfor råder jeg til, at man anker. Lovgivningen siger, at ejerne skal have fuld kompensation. Ejerne skal have godtgjort nedgangen i handelsværdi. Men det er tydeligvis ikke sket i denne sag, fastslår Henrik Fredslund-Petursson.

Trelde Skov indeholder noget af Danmarks mest unikke natur. Langs kysten, som består af lillebæltsler, forekommer der jævnlige skred. Den del af skoven lever helt sit eget liv.

Føler sig kørt over

Sagen har indtil videre rullet i fem år. I løbet af den tid har skovejere flere gange følt sig tromlet af både Danmarks Natur-

fredningsforening og det offentlige system.

- Vi er kommet med mange indsigelser, og vi har brugt utallige timer og kræfter på sagen. Men fakta er, at der ikke er rykket så meget som et komma. Hele sagen er kørt, uden at vi på nogen måde har kunnet få indflydelse. Det er dybt kritabelt, siger Poul Ejnar Jochumsen.

Faktisk undrer han sig over, at Danmarks Naturfredningsforening overhovedet bruger kræfter på fredningen.

- Trelde Næs er allerede medtaget i Danmarks Naturkanon. Biodiversiteten og naturværdierne stortrives herude. Hvorfor griber man ind i noget, der fungerer så godt?

- Jeg mener, at naturfredningsforeningen i stedet skulle bruge kræfterne på at sikre natur, der rent faktisk er i fare for at blive ødelagt – eller natur, der skal fredes for at blive forbedret og udviklet, lyder det.

Han mener, at foreningen bruger sin magt forkert og faktisk spænder ben for naturforbedringer.

- Foreningens ret til at gribe ind og frede skov fratager jo også andre skovejeres lyst til at gøre noget for naturen – simpelthen fordi, man frygter at blive præsenteret for et fredningsforslag.

DN: Vi vil sikre fremtidens naturværdier

Danmarks Naturfredningsforening (DN) foreslår at frede Trelde Næs på grund af den helt unikke natur.

- Området er fantastisk. Vi er helt med på, at de mange lodsejere har forvaltet området fornuftigt. Man har udført skånsom hugst, og biodiversiteten har kunnet udvikle sig ganske fornuftigt.

- Men i de senere år er Trelde Næs kommet på færre hænder. Vi frygter, at det vil medføre større skovninger og en højere grad af kommerciel, effektiv skovbrugsdrift, som vil skade biodiversiteten i fremtiden. Med fredningen vil vi sikre, at naturværdierne også er bevaret om-

50 og 100 år, siger Karsten Enggaard, formand Danmarks Naturfredningsforening, Fredericia afdeling.

Stien er ikke vores idé

Fredningsforslaget er udarbejdet i et samarbejde imellem Fredericia Kommune og DN. Forslaget er blevet godkendt af fredningsnævnet. Det er derfor ikke længere et forslag, men en kendelse, oplyser Karsten Enggaard.

- Jeg vil gerne understrege, at det ikke er vores idé, at der skal anlægges en ny sti tværs igennem området. Det er kommunens ønske, fordi man vil forbedre adgan-

gen til området, siger han.

- I fredningsudkastet står der, at den nye sti kan etableres. Men vi mener, at den nuværende trampesti langs kysten er en fin adgangsvej – og der skal på ingen måde tillades anden trafik end fodgængere, mener han.

Afviser kritik

Formanden er klar over, at en stor del af lodsejerne ikke ønsker fredningen. Men han afviser af DN ikke lytter til de indsigelser og ændringsforslag, der er kommet fra lodsejerne.

- Jeg mener bestemt, vi lytter. For ek-

Det er meget ærgerligt, for stort set alle skovejere elsker deres skove og vil gerne forbedre naturen frivilligt, siger han.

Kampen fortsætter

Lodsejernes kamp for at undgå fredningen er ikke slut endnu.

- Først blev sagen behandlet i fredningsnævnet, og her bakkede man op. Faktisk blev intet ændret – hverken på erstatningsstørrelsen eller i forhold til vores indsigelser, siger Poul Ejnar Jochumsen.

- Men spørgsmålet er, hvor uvildig fredningsnævnets tre personer er. En af personerne sidder også i kommunens byråd. En anden er medlem Danmarks Naturfredningsforening, lyder det fra Poul Ejnar Jochumsen.

Han oplyser, at fredningen nu er påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

- Nævnet har to år til at behandle vores klage. Hvis Miljø- og Fødevarerklagenævnet godkender fredningen, vil næste skridt være at klage til taksationskommissionen. Faktisk har vi bag efter mulighed for at rejse en retssag ved domstolene. Så alt i alt er det her en lang proces, som vil strække sig over mange år endnu, lyder det fra Poul Ejnar Jochumsen.

Kun én privat forening kan rejse fredningssager i Danmark

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har siden 1937 haft ret til at foreslå et naturområde fredet.

Faktisk er Danmarks Naturfredningsforening den eneste private forening, nationalt og internationalt, der har ret til at rejse fredningssager. Udover DN kan kun kommuner og Miljøministeriet rejse fredningssager.

Når DN har foreslået at

fredet et område, er det fredningsnævnet, der afgør, om området skal fredes. Med en fredning kan man fastlægge stier, sikre landskaber og udsigter, vedtage en bestemt naturpleje eller driftsform.

Fuld kompensation

Ved en fredning skal der betales fuld kompensation for de indskrænkninger, som de enkelte ejere påføres.

Når fredningen er blevet en realitet, er det kommunen, der skal forvalte fredningen og pleje naturen.

I dag rejser flere fredningssager end tidligere i samarbejde med kommunerne.

DN rejser årligt tre til syv fredningssager. Heraf bliver typisk fem sager gennemført.

Kilde: Danmarks Naturfredningsforening

Branche forening:

Helt forkert at DN kan foreslå fredninger

Det er principielt helt forkert, at Danmarks Naturfredningsforening (DN) som den eneste private forening kan foreslå fredninger – og dermed lægge restriktioner på anden mands ejendom.

Sådan lyder det fra Dansk Skovforening, skovbrugets branche forening.

- Hos Dansk Skovforening har vi meget fokus på det her. Vi mener ikke, at Danmarks Naturfredningsforening skal kunne foreslå fredninger alene. Det er helt forkert, at en privat interesseorganisation kan pålægge private skovejere restriktioner, siger Tanja Blindbæk Olsen, afdelingsleder, erhvervs politisk afdeling ved Dansk Skovforening.

- Vi ser gerne at retten bliver begrænset, sådan at det er et krav, at den pågældende kommune eller staten skal finde, at fredningen er nødvendig og skal være med til at

Dansk Skovforening vil begrænse Danmarks Naturfredningsforenings mulighed for at rejse fredningssager, oplyser Tanja Blindbæk Olsen.

foreslå fredningen. Hvis ikke det er tilfældet, kan fredningsforslaget ikke rejses, siger afdelingslederen.

Hun oplyser, at DN's fredningsmulighed faktisk kan skade den frivillige indsats i private skove.

- Vi hører jævnligt fra private skovejere, som er be-

kymrede for at blive mødt af et fredningsforslag fra DN. Det kan få nogle ejere til at stoppe deres frivillige tiltag, som ellers var tiltænkt at gavne natur og biodiversitet, siger hun.

Niveau for erstatninger

Når det gælder erstatninger, er det ifølge Tanja Blindbæk Olsen korrekt, at det er fredningsnævnet, som fastsætter størrelsen af erstatningen.

Men i praksis udstikker DN niveauet for erstatningerne, oplyser hun.

- DN skal nemlig medsende et budget, når de rejser en fredningssag. Budgettet skal også indeholde forslag til erstatningernes størrelse. I praksis betyder det, at budgettet ofte bliver vejledende, når fredningsnævnet senere fastsætter erstatninger til lodsejerne, påpeger Tanja Blindbæk Olsen.

sempel har vi halveret antallet af veterantræer på området. Ved de første møder ønskede vi 10 til 15 træer pr. hektar. Det er nu reduceret til fem træer, siger han.

Han afviser også, at DN kan bestemme erstatningernes størrelse.

- Jeg forstår godt, at lodsejerne bliver utilfredse, når man bliver mødt med fredningskrav, som betyder, at man ikke kan drive skoven, som man havde tænkt det.

- Men det er vigtigt at slå fast, at vi i DN ikke bestemmer erstatningernes størrelse. Det gør fredningsnævnet. I DN har vi kun en interesse i, at lodsejerne får den bedste mulige erstatning, siger lokalformanden.

Vækstsæsonen 2022
var god for de danske
juletræsdyrkere.

Omkostninger stjal årets prisstigninger

Priserne på juletræer havde igen i år retning opad. Men desværre blev de forbedrede priser ædt op af højere omkostninger.

Af Jens Mathiasen

Foto: Tanja Sparrewath Hansen

Priserne på juletræer stiger

Markedsvendingen kom sidste år efter mange år med faldende priser – og i år blev priserne løftet igen.

- Vi fik endnu et ryk op på priserne her i den netop afsluttede 2022-sæson. Træerne blev gennemsnitligt solgt til højere priser end året før, siger Henning Post, direktør i Green Product, Skovdyrkernes salgsselskab for juletræer og klippegrønt.

Han glæder sig over to år med højere salgspriser – men ærgrer sig samtidig over inflationen og de voldsomt stigende omkostninger.

For andet år i træk lykkedes det at få højere priser for Skovdyrkermedlemmernes juletræer, oplyser Henning Post, direktør i Green Product.

- Det ærgrer mig meget, at vi i juletræsbranchen er blevet mødt med voldsomt stigende omkostninger til mandskab, net, paller, brændstof med mere. De stigninger har været så voldsomme, at de desværre har stjålet den prisstigning, som skulle komme vores hårdt trængte juletræsdyrkere til gode, siger Henning Post.

Usikkerhed i markedet

Henning Post gør det klart, at det på forhånd var svært at have forventninger til salg og priser forud for 2022-sæsonen.

- Vi kommer fra to corona-sæsoner, hvor flere europæiske familier fejrede julehjemme. Det styrkede vores juletræs salg, siger han.

Denne sæson har været helt anderledes og langt mere usikker.

- Der er udbrudt krig i Europa, energipriserne strøg til vejrs, og europæerne har været usikre på, hvor langt deres penge ville række. Det smittede også af på handlen med juletræer, siger Henning Post.

- Opkøberne bestilte træer, men de gjorde det meget forsigtigt. Vi modtog re-

ducerede ordrer, og mange bestillinger kom sent på sæsonen. Vi oplevede også, at nogle opkøbere trak deres bestillinger tilbage igen, fortsætter han.

Green Product har hovedmarkeder i Tyskland, Frankrig og Polen.

- Specielt har det polske marked været ramt af usikkerheden. Her har inflationen været tårnhøj – og de sydlige egne af Polen er ikke langt fra Ukraine, hvor krigen som bekendt har raset i snart et år, siger han.

Fornuftig sæson

På positivsiden er, at vejret har været med dyrkerne igennem hele sæsonen. Det har betydet, at opkøberne har fået flotte træer fra de danske juletræsdyrkere.

- Vi har undgået længerevarende perioder med tørke. Samtidig var vi heldige med efteråret, hvor der i størstedelen af perioden var optimale betingelser for en

Om Green Product

- Green Product A/S er et eksportselskab, ejet af de danske skovdyrkerforeninger, der skal sikre afsætningen af medlemmernes produktion af juletræer og klippegrønt.
- Selskabet har hovedkontor i Ry.
- Green Product er én af Danmarks største eksportører af juletræer og klippegrønt.

Der er fortsat et stort udbud af juletræer i markedet. Men priserne steg i den netop afsluttede sæson 2022.

god og effektiv oparbejdning af juletræerne, siger han.

Flere nye kunder

Selvom sæson 2022 har været udfordrende, går det den rigtige vej med kundetilgangen til Green Product.

- Vi har igen i år udvidet vores kundeportefølje. Vi har handlet med en række nye kunder, hvilket vi er godt tilfredse med. Selvfølgelig er der også kunder, som vi ikke hører fra, men slet ikke i samme omfang, som nye kunder kommer til, fremhæver direktøren.

Han peger selv på juletræsdyrkernes høje kvalitet og den gode service som forklaringen på kundetilgangen.

- Vi vil ikke være i markedet og kun konkurrere på pris. Kunderne ved, at de kan regne med os. Vi leverer til tiden – og vi leverer træer i høj kvalitet. Den strategi sætter flere og flere kunder pris på, siger Henning Post.

Priserne på klippegrønt fortsætter opad

Efterspørgslen er stærk og priserne stiger på nobilis til klippegrønt.

- Vi oplever særdeles god efterspørgsel. Det har betydet, at vi igen har fået højere priser for det solgte klippegrønt, siger Henning Post.

- Faktisk er efterspørgslen så god, at vi nu er begrænset af kapaciteten på oparbejdning. Oparbejdningen skal ske fra oktober og til midten af november. Derefter lukker markedet faktisk ned, fortæller Henning Post.

Markedssituationen er stabil

Priserne har efterhånden været gode i en del sæsoner, men Henning Post er ikke nervøs for, at markedet står overfor en prisnedgang.

- Min vurdering er, at forholdet imel-

lem udbud og efterspørgsel vil være ret stabilt mange år frem. Der er kommet nye plantninger af nobilis. Men der vil gå mange år, før de bevoksninger er klar til at levere klippegrønt til markedet, siger han.

- Så de fornuftige priser skal nok holde i en del år endnu, vurderer han.

God kvalitet

Opkøberne har fået høj kvalitet fra Skovdyrkerne. Vækstsæsonen har artet sig fornuftigt, og der har været god struktur og farve i grenene.

- Vi har også undgået betydelige angreb af skadevoldere, siger direktøren.

Han opfordrer derfor til, at dyrkerne holder deres bevoksninger plejet og passet, sådan at oparbejdningen kan foregå effektivt.

- Det er specielt vigtigt i denne tid med begrænsninger på mandskab. Hvis bevoksningerne er groet til, og der ikke er ordentlige veje, får vi langt sværere ved at finde mandskab til at klippe bevoksningerne, lyder det.

Presset nordmannsgran

Omvendt ser markedet for nordmannsgran til klippegrønt noget mere dystert ud.

- Det er faktisk helt omvendt. Der er stort udbud af nordmannsgran i forhold til efterspørgslen. Det store udbud kommer blandt andet, fordi nogle juletræsdyrkere klipper deres træer som konsekvens af det pressede marked for juletræer, siger Henning Post.

- Vores altoverskyggende hovedformål i forvaltningen er at forbedre naturindhold og biodiversitet i skoven, siger bestyrelsesformand Jesper Tofft.

Bedre biodiversitet har topprioritet i sønderjysk skov

Rørdam Skov drives alene med det formål at skabe de bedste betingelser for natur og biodiversitet. Gamle løvtræer bliver bevaret, drængrøfter stoppes til, og nye arter plantes ind for at skabe høj variation.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Væltede askekæmper, ruiner af gamle bøge og masser af dødt ved i skovbunden.

Rørdam Skov ved Åbenrå skiller sig ud fra de fleste andre løvskove i det sønder-

jyske område.

- Skoven drives meget ekstensivt. Vores absolutte førsteprioritet er at forbedre naturindhold og biodiversitet i skoven, siger Jesper Tofft, imens han går ind

i skoven og hen til et af de mange vådområder, som skoven også er rig på.

- Vi sørger for, at der ikke er væltede træer på skovvejene, men ellers fjerner vi aldrig væltede træer. De får lov til

Om skoven

- Rørdam, Agsø og Rønhøj med flere små arealer udgør i alt 227 hektar inklusive afgrænsningsarealer.
- Ligger ved Åbenrå i Sønderjylland.
- Primært løvskov og mindre nålebevoksninger. Der er også store afgrænsningsarealer og åbne arealer.
- Ejerskab af selskabet Tanganyika A/S. Udover skoven ejer selskabet også 14 lejemål.
- Selskabet var indtil 2021 ejet af Markus Jebsen, som desværre døde i 2021 i en trafikulykke, 58 år gammel. Efterfølgende har hans familie med tre børn overtaget ejerskabet af selskabet. Familien er udlandsdanskere bosat i Hong Kong.
- Markus Jebsen var frem til sin død passioneret omkring arbejdet med naturbeskyttelse. Han støttede blandt andet flere naturprojekter i det sønderjyske område.
- I dag ejer Jebsen-familien også store naturreservater i Sydafrika og i Australien.

at blive liggende i skovbunden. Vi oprenser heller ikke drængrøfter, og eksempelvis lader vi vores gamle rødgranbevoksning blive stående til henfald, forklarer Jesper Tofft, som er bestyrelsesformand i selskabet, der ejer skoven.

Han oplyser, at der er gravet nye søer og vådområder og sat en række andre tiltag i gang de senere år. Alt sammen for at sikre, at skoven bliver rig på biodiversitet.

Tynder mellem-aldrende bøge

Selvom biodiversiteten har førsteprioritet, bliver der alligevel udført forskellige plejeindgreb i skoven.

- Vi arbejder tæt sammen med Skovdyrkerne, og vi har lige fået tyndet en bøgebevoksning. Når vi tynder her i skoven, griber vi det lidt anderledes an, siger Jesper Tofft.

Han forklarer, at der bliver tyndet ud i bøgebevoksningens mellem-etage.

- Vi tynder ud i de 30- til 60-årige bøge – altså de mellem-aldrende. Det gør vi af forstlige hensyn, men også for at skabe mere lys i skovbunden og for at forbedre muligheden for en tidlig selvfor yngelse. Vi tynder også løbende i yngre bevoksninger af eg, bøg og douglasgran, forklarer Jesper Tofft.

Overetagen med gamle bøge bliver der ikke rørt ved.

- Vi vil gerne have en større andel af store gamle træer i skoven. Vi har som mål at øge antallet af gamle træer over 120 år. Derfor piller vi ikke ved de store gamle bøge i bevoksningerne, forklarer han.

Gammel rødgranbevoksning

Længere inde i Rørdam Skov står 1,2 hektar rødgran på høj, veldrænet jord. Bevoksningen er gammel. Den blev etableret i 1939. Ud fra et forstligt synspunkt er bevoksningen overmoden.

Selvom bevoksningen indeholder mange hugstklare kubikmeter, vil den ikke blive skovet, forsikrer bestyrelsesformanden.

- Nej, den skal stå så længe, som den kan og siden falde sammen. Vi vil gerne se, hvor gamle og hvor store rødgraner i virkeligheden kan blive her på god søn-

For få år siden blev der skovet en nålebevoksning i skoven. Efterfølgende er der plantet store planter – såkaldte heistere, på stor afstand. Der er blandt andet plantet taks, spidsløn, avnbøg med flere. Målet er at få større artsdiversitet i skoven.

derjysk jord, siger Jesper Tofft.

Skovfoged Kenni Lunding Mikkelsen fra Skovdyrkerne Syd arbejder sammen med Jesper Tofft om forvaltningen af skoven.

Han forklarer, at bevoksningen blev tyndet for et par år siden.

- Vi tyndede den ganske let i 2020. Jeg tør ikke tynde yderligere, for så vil den blive for åben og eksponeret for stormfald, lyder det fra skovfogeden.

Ifølge Kenni Lunding Mikkelsen vil der over tid vælte enkelte træer i bevoksningen. Derved skabes stormfaldshuller, som vil brede sig længere og længere ind i bevoksningen.

- Rødgran har mange arter tilknyttet og er nærmest hjemmehørende. Derfor kommer bevoksningens sammenbrud til at få god effekt for biodiversiteten herude, siger Kenni Lunding Mikkelsen.

Store planter

Indtil for 20 år siden blev Rørdam Skov drevet helt konventionelt – og dengang var der betydeligt mere nål i skoven end i dag. I dag er langt størstedelen løvskov.

Den nuværende ejer har gradvist ønsket at reducere arealerne med nåleskov.

- Når vi skover nålebevoksninger, planter vi typisk løv i stedet – eller arealet bliver holdt lysåbent, siger Kenni Lunding Mikkelsen.

Jesper Tofft nævner et eksempel.

- For eksempel har vi afdrevet et nåleareal for et par år siden, hvor vi har indplantet store planter på stor afstand – såkaldte heistere, siger han og tilføjer, at resten af arealet skal blive til skov ved selvsåning fra nabotræer.

- Vi har valgt at bruge heistere for at få mere lys ned på afdrevne areal og for at skabe stor artsdiversitet. Ideen er, at de første træer skal komme op og blive frøtræer på længere sigt, siger Jesper Tofft.

Han fortæller, at der blandt andet er plantet avnbøg, spidsløn, taks, fuglekirsebær, lind og flere andre.

Inspirationen til at plante taks er fundet hos det slesvig holstenske statsskovbrug. Her beskrives taks som oprindeligt hjemmehørende, men uddød.

Skovdyrkerne Syds skovfoged, Kenni Lunding Mikkelsen, arbejder tæt sammen med Jesper Tofft om forvaltning af skoven.

- ➔ - Derfor vælger vi nu at genindføre arten i området, siger bestyrelsesformanden.

Fordele og ulemper

Kenni Lunding Mikkelsen gør det klart, at der både er fordele og ulemper ved at plante heistere.

- Store planter kan være svære at få i gang. De første år er de ret sårbare over tørke og ukrudt. Her i Rørdam Skov har vi oplevet, at ukrudtet har været massivt. Vi kommer givetvis til at fjerne ukrudt i de kommende par sæsoner, inden planterne for alvor er i gang, lyder det.

- Omvendt – når det lykkes, får man hurtigt nogle store planter, der når over bidhøjde for vildtet, fortsætter skovfogeden.

Stor artsvariation

Generelt er det et mål at få flest mulige hjemmehørende træarter og buske repræsenteret i Rørdam skov.

- På nogle mere sandede og lysåbne arealer sår buskarten tørst sig selv sammen med birk. Tørst fungerer som et vigtigt habitat for sommerfuglene skovblåfugl og citron-sommerfugl, siger Jesper Tofft.

Det er ikke et krav, at der skabes positiv driftsøkonomi i skovforvaltningen.

- Vi får jo indtægter ind fra vores udtyndinger. Det giver blandt andet junkertræ, flis og nogle små kævler. De penge fører vi tilbage til skoven og bruger dem

Der er etableret mange søer og vandhuller, som skaber flere habitater.

En af de markante nålebevoksninger. Bevoksningen er på cirka 1,2 hektar rødgran, og den er plantet i 1939. Den blev tyndet let for et par år siden, men den vil ikke blive afdrevet. Den skal blive stående til henfald.

på at etablere vådområder og andre tiltag til gavn for biodiversiteten, herunder reparation af skovveje, siger bestyrelsesformand Jesper Tofft.

Han oplyser, at der tydeligvis er effekt af arbejdet i skoven.

- Allerede nu ser vi, hvordan artsvariationen bliver større og større i takt med, at vi skaber flere og flere habitater for arterne. Det bliver meget spændende at følge udviklingen af biodiversitet i de kommende år, når vores mange tiltag har fået flere år til at virke, lyder det fra Jesper Tofft.

Han nævner, at der for eksempel er registreret 10 arter af flagermus i området, hvilket er mange sammenlignet med andre områder.

Rørdam og de andre skovparter i selskabet er erhvervet af den nyligt afdøde ejer Markus Jebsen og hans far over en lang årrække. De nyeste arealer er skovrejsning på landbrugsjord, som blev plantet i 2018.

Markus Jebsen døde desværre i 2021 i en ulykke. Det er nu hans familie, som ejer skoven igennem selskabet Tanganyka A/S.

Skovdyrkernes omsætning sætter rekord

Gode salgspriser på skovens produkter og øget aktivitetsniveau i foreningerne løftede Skovdyrkernes samlede omsætning til rekordniveau. Det fremgår af Skovdyrkernes seneste regnskab.

Uddrag af Skovdyrkernes årsberetning, redigeret af Jens Mathiasen

Det er gået stærkt i Skovdyrkerne i det seneste regnskabsår.

Aldrig før har vi skovet så meget træ, hugget så meget flis og plantet så mange træer. De fem skovdyrkerforeninger leverer tilsammen den største omsætning i Skovdyrkernes historie.

Omsætningen landede på i alt 649 millioner kroner. Det er en fremgang på 12 procent fra året før.

Det fremgår af Skovdyrkernes årsberetning 2021/2022.

I fire af de fem foreninger har top og bundlinje samme fortegn, mens en af foreningerne slog en ordentlig skævert. Skæverten skyldes primært store udsving i flispriserne og en problematisk risikostyring.

- Kigger man kun på de fire skovdyrkerforeninger, realiserer de tilsammen en omsætning på 451 millioner kroner. Heraf et samlet resultat på 5,3 millioner kroner. Overskuddet i de fire foreninger udgør så-

Høj aktivitet i skoven har været med til at løfte Skovdyrkernes omsætning til rekordniveau.

ledes 1,2 procent af omsætningen, hvilket er på niveau med sidste års tal.

- En resultatgrad på en procent betragter vi under normale omstændigheder som tilfredsstillende, idet foreningerne opererer som medlemsejede nonprofitorganisationer. Vi mener, at pengene ligger bedst i medlemmers lommer, fremhæves det i beretningen.

God udvikling i lokalforeningerne

For andet år i træk kommer Skovdyrkerne Nord-Østjylland ud med et resultat på over en million kroner. Den turn-around, foreningen tog fat på i 2019/2020, har bidt sig fast. Med den gode udvikling, foreningen er inde i, vil man indenfor en overskuelig fremtid være helt fri af krisen. Foreningen har nu også opnået et stabilt medlemsantal.

I årets løb er der netto ansat yderligere en skovbrugsfaglig medarbejder i foreningen. Det er sket, fordi foreningens med-

Skovdyrkernes nøgletal

	Regnskabsår 2021/2022	Regnskabsår 2020/2021
Medlemmer	4.063	4.150
Tilknyttet areal (ha.)	83.260	82.905
Ansatte	90	88
Omsætning (mio. kr.)	649	579
Resultat (mio. kr.)	2,1	6,5

De enkelte foreningers resultater

	Resultat 2021/2022 (efter skat; 1.000 kr.)
Skovdyrkerforeningen Nord-Østjylland	1.364
Skovdyrkerforeningen Vestjylland	2.262
Skovdyrkerforeningen Midt	557
Skovdyrkerforeningen Syd	1.093
Skovdyrkerforeningen Øerne	-3.219
Samlet	2.058

Skovdyrkerens vigtigste opgave er at rådgive medlemmerne på et højt fagligt niveau.

arbejdere har løbet meget stærkt i flere år og for at være klar til at samle yderligere vækst op.

Skovdyrkerne Vestjylland har hele året ligget i overhalingsbanen. Omsætningen er på 153 millioner kroner. Både omsætning og resultat ender rekordhøjt. Foreningens ledelse erkender, at 'indtægterne er løbet fra omkostningerne'. Der er behov for at re-balancere aktiviteter og bemanning – og foreningen søger nu nye kolleger.

Medlemstallet er konstant – dog med en mindre afgang af de små ejendomme. Det mere end opvejes af tilgang af større ejendomme, som særligt er over 100 hektar. Skovarealet under forvaltning er fortsat i stigning og nærmer sig 24.000 hektar.

I Skovdyrkerne Midt skuffede juletræs- og klippegrøntforretningerne, som landede under budget. Det skyldes primært stigende fragtomkostninger. Til gengæld har råtræ og flis overgået forventningerne, således at man lander et tilfredsstillende positivt resultat.

At det ikke bliver et rekordresultat skyldes også, at foreningen i årets løb har ansat både en forstfuldmægtig og en skovfogedassistent i nyoprettede stillinger.

For Skovdyrkerne Syd er året også gået godt. På alle økonomiske målepunkter ligger man over det forventede. Resultatet er skabt på baggrund af et fornuftigt aktivitets- og indtjeningsniveau på alle forretningsområder. Særligt afsætningen af nåletræ har bidraget positivt til årets resultat.

I det forgangne år har foreningen ansat to nye skovbrugsfaglige medarbejdere – og alligevel er der usædvanligt travlt. Med et stort antal små skovejere som medlemmer, anser man nedgangen i medlemstallet som en naturlig del af strukturudviklingen i jordbruget. Man kan dog glæde sig over en flot arealmæssig fremgang på over seks procent.

Øerne ramte skævt på flis

De seneste år har Skovdyrkerne Øerne forfulgt en vækststrategi med en målsætning

om en stærkt forøget omsætning. Det har blandt andet udmøntet sig i, at en lang række projekter er aftalt som netto-på-rod. Det vil sige med en på forhånd aftalt afregningspris.

I årets løb blev man desværre hårdt ramt af stigende efterspørgsel og stigende priser på flis. For at skaffe den nødvendige mængde flis blev man nødt til at flere omgange at opjustere den netto-på-rod-pris, som blev tilbudt kunder og medlemmer.

For at opfylde leveringsforpligtigelserne overfor værkerne var det desuden nødvendigt at købe større mængder flis hos underleverandører til markedspris.

Denne 'dobbelte uppercut' betød, at dækningsbidraget på flis-forretningen blev væsentligt reduceret i forhold til det budgetterede.

Foruden flisen, trak også entreprenørydelser og juletræer ned i foreningens dækningsbidrag – også her på grund af kombinationen af opgaver udført til fast pris og med stærkt stigende omkostninger.

Skovdyrkerne har haft travlt. Mange skovejere har valgt at benytte de gode salgspriser til at skove hugstklare bevoksninger.

Igennem regnskabsåret har der været gode salgspriser på skovens produkter.

Bestyrelsen betegner det samlede årsresultat som særdeles utilfredsstillende. Man har besluttet at ophøre med nettopå-rod-projekter, at styrke risikostyringen og genbesøge strategien. Desuden er der indført ansættelsesstop.

Udviklingen i foreningens medlemsantal og medlemsareal var desværre vigende i 2021/2022.

Samlet set står Øerne i en udfordrende situation, der også kræver mange ressourcer at håndtere. Men planerne er på plads for at skabe en lønsom drift. Der budgetteres i indeværende år med et resultat på 1,8 millioner kroner før skat.

Flere medlemmer og vækst i omsætning

Samlet set går det den rigtige vej i Skovdyrkerne, når man ser på medlemstal og omsætning.

- Det er glædeligt, at der er en lille fremgang i Skovdyrkerens samlede medlemsareal. Det er ikke en eksplosiv udvik-

ling, men efter flere år med stagnation er det dejligt, at kurven går op, fremhæver ledelsen i beretningen.

Tallene viser desuden, at gennemsnitsstørrelsen på medlemmernes ejendomme er steget til 20,5 hektar.

Samtidig er der også stabil vækst i Skovdyrkerens omsætning.

- Over de sidste tre år er vi vækset med knap 22 procent målt på omsætning. Vi er også bevidste om, at væksten i overvejende grad skyldes de positive konjunkturer, som vi har oplevet i de sidste år – og at vi lige om lidt vil opleve fald i efterspørgsel og salgspriser og dermed en lavere aktivitet. Det har vi prøvet før, og det indretter vi os efter, lyder det.

Skovens bedste hold

Uanset om konjunkturerne er med eller imod, er det Skovdyrkerens vigtigste opgave at levere rådgivning af høj faglig kvalitet og dermed at skabe merværdi for den enkelte skovejere.

Skovdyrkerens styrke er først og fremmest vores viden, men uden rummelighed, menneskeligt overskud og evne til at forstå andres ønsker og behov, kan vi ikke lykkes med denne kerneopgave.

I den helt ekstremt travle periode, som Skovdyrkerne har oplevet de sidste par år, er alle i Skovdyrkerne i den grad blevet testet på faglighed. Men i endnu højere grad på de nævnte medmenneskelige kapaciteter.

I Skovdyrkerne har man ikke bare fagfolkene på sin side – fagfolkene har også gode kolleger omkring sig. Og det har været guld værd i 2021/2022.

Alle i Skovdyrkerne kan være vanvittigt stolte over det arbejde, der er ydet, og de resultater, der er skabt.

Hovedbestyrelsen takker for en ekstraordinær indsats.

Hele beretningen kan findes og læses på www.skovdyrkerne.dk/om-os/mere-om-skovdyrkerne/